

Dilemata v sociální práci

Kde jsem já

Paradigmata

- Reaktivní
 - Terapeutické
 - Sociálně právní pomoc
 - Reformní
- Proaktivní
 - Edukační
 - Podpora funkční komunity

Pacient, klient, uživatel – změna přístupu

- Maximální míra kontroly
- Pacient = diagnóza evidence base medicine (na důkazech založené medicíně). Léčíme diagnózu.
- Pojem pacient používáme i u zdravých lidí – těhotné ženy, LDN – kde selhaly soc. služby, nedostatečnost rodiny...
- Lingvisticky – odborný jazyk – známka moci
- Architektura – sterilní neosobní prostředí,
- Sociální pozadí – sociální pracovníci, pracovníci lidskoprávních organizací, zástupci ombudsmana, občané minoritního etnika a podobně.
- Pacientské pozadí – jsme v roli pasivního příjemce pomoci, jdu do opravy, personál dělá maximum věcí za nás

- Klient – máme kontrakt, vzájemný závazek
 - Uživatel – jsem ten, kdo užívá, využívá nabídky – kde jsou pobytové služby? Závislost na službě – z pohodlnosti, jako cíl sociální práce
 - Zákazník – najímám si službu, přináší zisk
 - Abonent – předplatitel, jen tehdy kdy chce – nejistota příjmu organizace
- Koho vybírám jako odběratele služby v kazuistice?

Úrovně sociální práce - kazuistika

- Mikropraxe = práce s jednotlivcem (poradenství)
- Mezopraxe = práce s rodinou či skupinou (do 10 až 12 lidí) – komunitou - terapeutickou
- Makropraxe = práce s komunitou – více než 12 osob, části měst, komunitní plánování, práce s vyloučenou lokalitou a podobně.

Dilemata

- Dilema – není jasné řešení
- Všechna řešení mají svá pro a proti
- Jen z pohledu v budoucnu, můžeme chápat důsledky

Sociální fungování - Barlettová

Jádrem konceptu je představa, že lidé a prostředí jsou v permanentní interakci, přičemž prostředí klade na člověka určité požadavky a člověk je nucen na ně reagovat.

- Mezi požadavky prostředí a člověkem musí být navozena určitá rovnováha – když není – role sociální práce.
- Přičemž není důležité, zda je nedostatek na straně klienta, či zda jde o problém na straně sociálního prostředí, které vytváří nezvládnutelné požadavky.
- Příklad – požadavkem ekonomiky je maximální zaměstnanost, požadavkem občana je minimalizovat zaměstnání a maximalizovat volný čas

Nosné dilema SP

- Podporovat / kontrolovat
- Kontrola :
 - Příjemce podpory
 - Funkční části společnosti – OSVČ, zaměstnavatelé
 - Kontrola pomáhajících
- Podpora:
 - Znevýhodněných
 - Pracujících a společensky fungujících podle zaběhlé normy

Kontrola vs. podpora

Problém nebo řešení – Dalet

Dalet je česká společnost zabývající se **koučováním, terapii, supervizi a vzděláváním.**

Řešení je jedno, kde problém vznikl. Zaměření na zdroje pomáhající ke změně.

Klientova situace z hlediska času	Zaměření na problém	Zaměření na řešení
Minulost	Minulá selhání	Minulé úspěchy
Současnost	Přítomné nedostatky	Přítomné zdroje
Budoucnost	Budoucí omezení	Budoucí možnosti

Klientova situace z hlediska času	Zaměření na problém	Zaměření na řešení
Minulost	Minulá selhání	Minulé úspěchy
Současnost	Přítomné nedostatky	Přítomné zdroje
Budoucnost	Budoucí omezení	Budoucí možnosti

Skupiny

- Minulé úspěchy
- Přítomné zdroje
- Budoucí možnosti

Kontrola vs. podpora

- **Sociální pomoc, sociální kontrola a rozvoj zdraví v partnerských vztazích – Kieran T. Sullivan and col.**
- Tento autor se svým týmem se zabýval sociální pomocí a sociální kontrolu u osob dlouhodobě nemocných v souvislosti s jejich partnerskými vztahy.
- V tomto kontextu rozlišují pozitivní a negativní sociální kontrolu.
- Negativní sociální kontrola je nám všem nějak jasná – kontrolujeme dodržování léčebného režimu všemi dostupnými nástroji – laboratoř, magnetická rezonance – jen v souvislosti s pacientem jako jednotlivcem.
- Pozitivní sociální kontrola – je využití partnera pro motivaci k léčbě. Zapojení partnera do systému pomoci se nám jeví spíše jako podpora. Motivující a motivovaný partner pro léčbu je kontrolním mechanismem.

Kontrola vs. podpora

- **Umění pomáhat – Ivan Úlehla**

- Pro Úlehlou je dilema sociální pomoci a kontroly, záležitostí dynamické změny, která je svým způsobem kontinuální. Toto dilema je ovlivňováno třemi okruhy:

- Klientovy způsoby

podpora	kontrola
---------	----------

- Pracovníkova odbornost

podpora	kontrola
---------	----------

- Normy společnosti

podpora	kontrola
---------	----------

- Míra kontroly v závislosti na motivaci

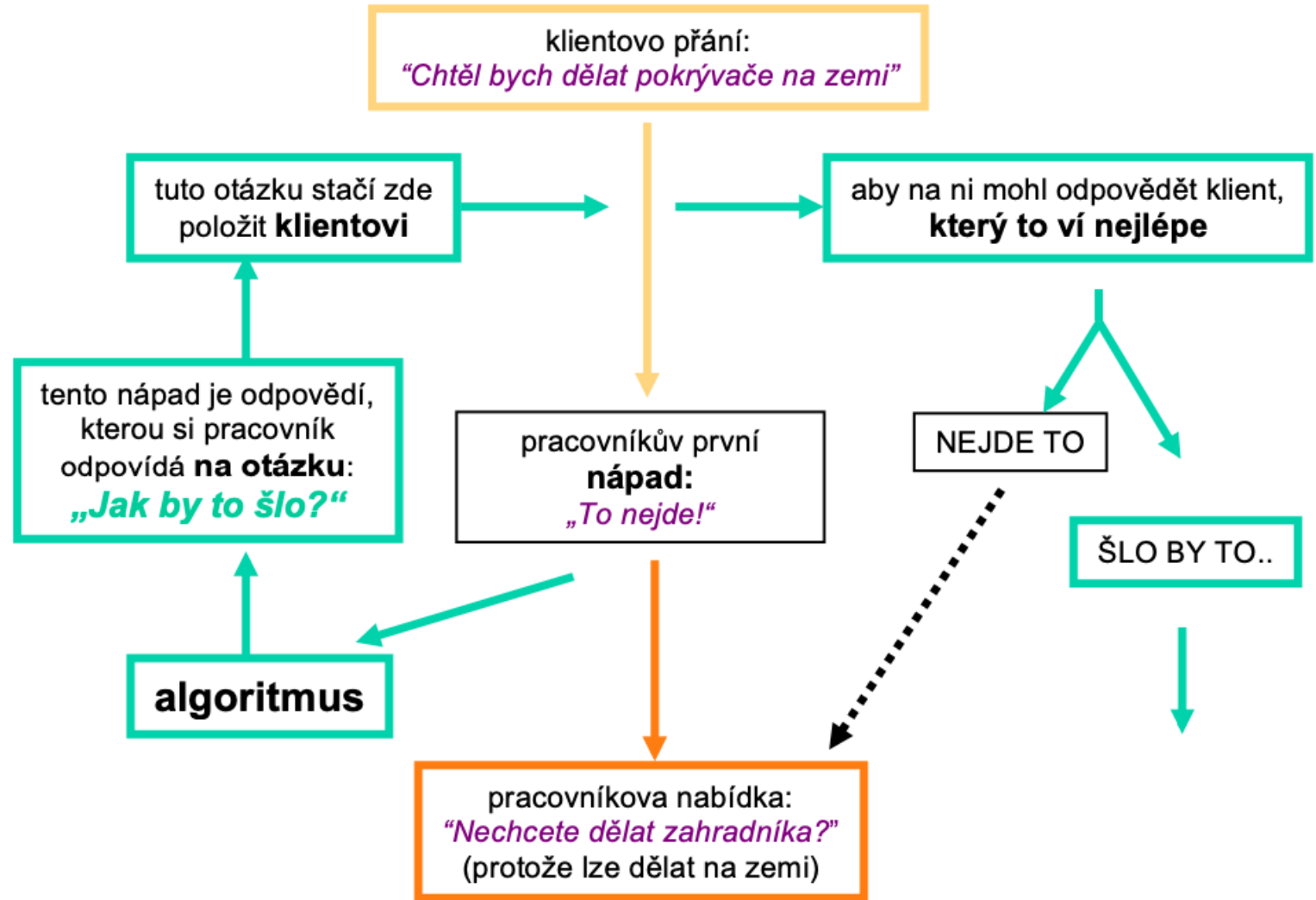
Kontrola vs. podpora

- **Pomoc není zboží – Gert van Der Laan**
- Vnější tlaky na efektivitu (stát, manažerismus) vs. strach ze zneužití moci vůči klientovi (občanská hnutí).
- Emancipace klientů je možná pouze v rámci společnosti, proto nelze rezignovat na ukázňování.
- Pomoc a kontrola jsou nedílnou součástí sociální práce.
- Cílem sociální práce je rozvoj klienta v jeho vnitřním světě, aby potřeboval jen nutno pomoc. Emancipace klienta je možná jen v rámci společnosti, která má na svém pozadí modely a systémy ukázňování.

Kontrola vs. podpora

- **Lifeworld – Jürgen Habermas**
- Státní struktury mají schopnost zničit přirozené prvky sociální pomoci, které stojí na sousedské pomoci, sociálních sítích jednotlivců a podobně. Lifeworld je v protikladu k oblasti kontrolované státem (statorganised).
- Hledání vzájemného konsensu je postaveno na komunikační akci, která posiluje sociální integraci.
- 1. Dohoda vytvořená na argumentaci
- 2. Všichni účastníci jsou podporováni pro aktivní účast
- 3. Všechny návrhy jsou prodiskutované
- 4. Všichni mohou vyjádřit své postoje.

Algoritmus Peclové

Kontrola	Podpora
Opatrování	Doprovázení
Dozor	Vzdělávání
Přesvědčování	Poradenství
Vyjasňování	Terapeutické postupy

11.10

Kvalita vs. Kvantita

- Kvalita života – sociální kontakty, příčinná léčba, pojetí smyslu života, osobního naplnění, osobnostní rozvoj
- Kvantita života – mobilita, množství prožitků, symptomatická léčba, úspěšnost

- Kvalita sociálních služeb – co evaluuji? Spokojenost (může být dána možností neměnit se), rozvoj člověka, množství výkonů – vždy může být spokojený odběratel služby
- Kvantita služeb a množství klientů – ztrácíme individualitu, není čas vést k osamostatnění

- Kazuistika:
- Senior, 85 let v domově pro seniory, mobilní, stýká se s rodinou, aktivit se účastní - ne příliš nadšeně, požádal o eutanazii

- Kazuistika II:
- Rodina, bydlí 50 km od svého otce, ten ztrácí soběstačnost (82let). Přichází za sociálním pracovníkem, aby přemluvil otce ke stěhování do DPS – ve městě, kde bydlí rodina. Pohled kvality a kvantity života, co vás napadá.

Množství klientů a kvalita služby

- Množství klientů – manažerismus v sociální práci, cost benefit ratio,
- Kvalita služby – prodražuje službu, empowerment – osamostatňuje, práce s vyloučenou lokalitou – aby zůstali závislími na pomoci?
- Jednolitost osobního postoje a postoje organizace – strategické cíle, poslání
- Kvalita a kvantita života klienta

Profesionalizace vs. deprofesionalizace

- Profesionální soc. práce – je vykonávána jen odborníky, splňují vzdělávací normy
- Deprofesionalizace – sociální práce je dobrovolnická činnost, sousedská výpomoc, rodinná soudržnost

Formalizace - deformalizace

- Formalizace – maximální kontrola státem, institucionální služby
- Deformalizace – rozvoj dobrovolnické činnosti, nestátní neziskové organizace
- Domovy pro seniory a zdravotnická zařízení:
- Příspěvkové organizace státu a územně samosprávných celků – vyšší platy, nižší platby, pomalé změny a reakce na prostředí
- Neziskové organizace – nižší platy, větší svoboda, nelézání netradičních cest (Olomouc), pružnější reakce na prostředí a jeho změny
- Obchodní společnosti – nekontrolovatelná živelnost

Profesionalizace - deprofesionalizace

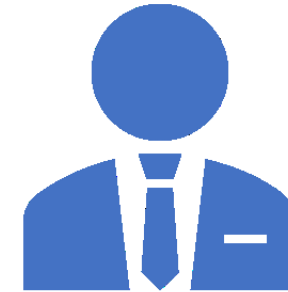
Profesionalizace – vyšší míra kontroly, typizace, standardy, definované pracovní pozice na vzdělání, nikoliv na lidských nebo profesních kompetencích

Deprofesionalizace – především příbuzní a dobrovolníci – lepší kvalita výsledků – asistent sociálních služeb

Polyvalence - specializace

Polyvalence – sociální pracovník je zaměřen na široké spektrum práce

Specializace – sociální pracovník je specialista v jistém oboru pomoci

Materiální – nemateriální pomoc

Potravinové banky, šatníky

Pomáhají v krizové situaci

Nabourávají „výchovný“ model dávek – dávky nastaveny tak, aby nebylo na alkohol a cigarety, materiální pomoc pomáhá vytvářet finanční rezervu na závislosti.

Dilemata a rodina?

Které postupy
mohou být
přínosem pro
změnu

Které postupy
mohou být
kontraproduktivní